

SCENARIUSZ 17

Czy każdy może rządzić? – zabawa w demokrację

Aleksandra Dulas

OPIS

Krótki opis:

Scenariusz zajęć wprowadzających dzieci w zagadnienia związane z demokracją i władzą. Uczniowie poznają podstawowe mechanizmy podejmowania decyzji w grupie, rolę wspólnych zasad oraz znaczenie wyborów. Lekcje mają charakter praktyczny i odbywają się w formie zabaw i ćwiczeń, które pomagają dzieciom zrozumieć, czym jest rządzenie i jakie są konsekwencje podejmowanych decyzji.

Przedmioty nauczania:

Edukacja wczesnoszkolna – zajęcia wychowawcze, elementy wiedzy o społeczeństwie, edukacja społeczna i polonistyczna.

Adresaci lekcji: Uczniowie klas I–III szkoły podstawowej.

Cel ogólny:

Rozwijanie postawy świadomego uczestnika życia społecznego poprzez zrozumienie, że każdy ma prawo głosu, a wspólne decyzje wymagają współpracy, odpowiedzialności i poszanowania zasad.

Cele szczegółowe:

- Uczeń potrafi wskazać, czym różni się rządzenie samemu od rządzenia wspólnie.
- Uczeń rozumie, że demokracja opiera się na wspólnym podejmowaniu decyzji.
- Uczeń potrafi uczestniczyć w zabawie w wybory i głosowanie.
- Uczeń uczy się współpracy w grupie i respektowania zasad.
- Uczeń rozwija umiejętność wyrażania swojego zdania.
- Uczeń zauważa, że decyzje większości mają wpływ na całą społeczność.

Metody pracy:

- zabawa dydaktyczna
- burza mózgów
- dyskusja kierowana
- ćwiczenia grupowe
- mini-wykład nauczyciela
- praca z kartą ćwiczeń i rekwizytami (np. kostką)

Spis pomocy dydaktycznych:

- tablica lub flipchart
- arkusze papieru, kartki A4
- flamastry, kredki, ołówki
- kostka do gry (do losowych wyborów)
- pudełko/koperta na głosy, kartki do głosowania
- materiały do rysowania i przygotowania plakatów z zasadami

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Lekcja 1 – Wprowadzenie do pojęcia władzy (45 min)

1. Powitanie i rozgrzewka umysłowa (5 min)

- Krótka zabawa „Tak czy Nie” – dzieci wstają, jeśli uważają, że dane zdanie jest prawdziwe (np. „Lider zawsze jest najsilniejszy”, „Władza to tylko w polityce”, „szef musi być najmądrzejszy”, „ktoś kto ma władzę musi być bogaty”, „władza zmienia człowieka”, „każdy chce mieć władzę”).

2. Burza mózgów (10 min)

- „Gdzie w życiu spotykamy osoby, które decydują za innych?” – odpowiedzi zapisywane na tablicy.

3. Mini-wykład + dyskusja (10 min)

- Wyjaśnienie pojęć: władza, rządzenie, demokracja, odpowiedzialność.
- Podanie prostych przykładów z życia dzieci.

4. Ćwiczenie w grupach „Kto tu rządzi?” (15 min)

- Każda grupa dostaje krótką historyjkę o sytuacji (np. klasa planuje wycieczkę, drużyna wybiera kapitana, rodzina planuje wakacje).
- Zadanie: ustalić, kto w danej sytuacji podejmuje decyzje i dlaczego. Kto podejmuje decyzję jeśli nie możemy się dogadać. Co jeśli głosy rozkładają się po równo, co z tymi, których zdanie przegrywa, żeby nie czuli się wykluczeni.

5. Podsumowanie (5 min)

- Dzieci dzielą się tym, czego nowego się dowiedziały.

Lekcja 2 – Gra „Mała Rada” i sposoby podejmowania decyzji (45 min)

1. Przypomnienie z poprzedniej lekcji (5 min)

2. Gra „Mała Rada” (30 min)

- Podział dzieci na 3 grupy.
- Każda grupa dostaje „problem do rozwiązania” (np. jak spędzić pierwszy dzień wiosny w klasie, co kupić do sali).
- Testowanie 3 sposobów podejmowania decyzji:
 - a) Demokracja – głosowanie większościowe,
 - b) Decyzja lidera – wybrana osoba decyduje,
 - c) Losowanie – przypadkowy wybór (kostka).
- Po każdej metodzie krótka refleksja: co było fajne, co trudne, jak się czuliście w danej sytuacji wtedy kiedy Wasz pomysł wygrywał, albo przegrywał. Co zrobić żeby docenić również tych, których pomysły nie będą wdrażane.

3. Omówienie (10 min)

- Plusy i minusy różnych metod.
- Wniosek: dobry lider powinien umieć słuchać, a decyzje powinny być sprawiedliwe.

Lekcja 3 – Cechy dobrego lidera (45 min)

1. Wprowadzenie (5 min)

- Krótka rozmowa: „Kogo znamy, kto jest dobrym liderem?”

2. Ćwiczenie „Lider w akcji” (15 min)

- W każdej grupie wybierany jest lider.
- Lider dostaje zadanie poprowadzenia grupy w prostym wyzwaniu (np. zbudowanie najwyższej wieży z papieru).
- Obserwacja, jak lider współpracuje z zespołem.

3. Tworzenie plakatu „Dobry lider to...” (15 min)

- Każda grupa wypisuje na dużym arkuszu cechy dobrego lidera.
- Prezentacja plakatów.

4. Podsumowanie całych warsztatów (10 min)

- Każde dziecko zapisuje jedną rzecz, którą zapamiętało o rządzeniu i jedną cechę, którą chciałoby rozwijać u siebie.

9. Bibliografia i źródła:

- „Edukacja obywatelska w klasach 1–3” – poradnik dla nauczycieli, ORE
- „Mała książka o demokracji” – Magdalena Środa
- Włącz Demokrację – Rober Biedroń
- Kto tu rządzi – Grażyna Bąkiewicz
- Bliźnięta Tuttle poznają prawo – Connor Boyack
- Co to właściwie jest demokracja – Equipo Plantel

10. Rozszerzony słowniczek pojęć:

- Władza – możliwość podejmowania decyzji i wpływania na innych.
- Rządzenie – kierowanie grupą lub społecznością.
- Lider – osoba, która przewodzi grupie i wpływa na jej działania.
- Demokracja – sposób podejmowania decyzji, w którym wszyscy mają prawo głosu, a wygrywa większość, ale z poszanowaniem praw tych, którzy są w mniejszości.
- Odpowiedzialność – dbanie o skutki swoich decyzji.
- Decyzja – wybór jednego z możliwych rozwiązań.
- Zasada większości – decyzję podejmuje się zgodnie z wolą większej liczby osób.
- Autorytet – ktoś, kto budzi zaufanie i szacunek.
- Sprawiedliwość – traktowanie wszystkich uczciwie, bez faworyzowania.
- Kompromis – rozwiązanie, w którym każda strona trochę ustępuje.
- Delegowanie zadań – przekazywanie części obowiązków innym.

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt "Young Democracy - Siła Mojego Głosu"
finansowany jest ze środków
Ministra Edukacji Narodowej w ramach programu Młodzi Obywatele.

Minister
Edukacji